

บทที่ ๒

ลักษณะและประเภทปริจเฉทการสันภาษาณ์

การศึกษาภาษาปัจจุบันได้ขยายขอบเขตจากเรื่อง เสียง คำ และประโยคไปสู่ระดับที่สูงกว่าประโยค ซึ่งนักภาษาศาสตร์เรียกว่าปริจเฉท

เดบอราห์ แทนแนน (Tannen : 1990 ,อ้างใน กฤษดาพรรณ หงศ์ถาวรณ ๒๕๓๘ : ๑) ให้คำนิยามปริจเฉทไว้อย่างกว้าง ๆ ว่าหมายถึง

“ภาษาที่เกิดขึ้นในรูปแบบใดก็ตามในบริบทใดก็ตาม อาจเป็น ประโยคสองประโยคที่เรียงต่อกันแม้ว่าจะแต่งขึ้นมา”

ส่วนเพียรศิริ วงศ์วิภานนท์ (๒๕๓๐ : ๒๘) กล่าวถึงปริจเฉทไว้ว่า

“ปริจเฉทเป็นรูปภาษาที่มีโครงสร้าง และจัดเป็นรูปโครงสร้าง ในระดับที่สูงที่สุดในบรรดาภาษาทั้งปวงที่ประกอบขึ้นเป็นกลไกของภาษา”

อมรา รัชมณี (๒๕๓๑ : ๔) นิยามปริจเฉทไว้คล้ายคลึงกับเพียรศิริว่า ปริจเฉทคือ

“ ภาษาที่ใช้ในระดับที่สูงกว่าประโยค เป็นภาษาในระดับที่เราใช้สื่อสารกัน”

จากคำนิยามดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ปริจเฉทหมายถึง รูปภาษาที่มีโครงสร้างในระดับสูงกว่าประโยค และเราใช้สื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ

ปริจเฉทมีหลายรูปแบบแตกต่างกัน เช่น นิยาย นิทาน จดหมาย ปาฐกถา คำปราศรัย ตำราทำกับข้าว รายงานข่าว การพิจารณาคดีในศาล หรือการสันภาษาณ์ เป็นต้น และนักภาษาศาสตร์ก็ใช้เกณฑ์การจำแนกประเภทของปริจเฉทแตกต่างกัน การจำแนกประเภทปริจเฉทที่มักมีผู้อ้างถึงคือการจำแนกที่โรเบิร์ต อี ลองเอเคอร์ (Robert E. Longacre :1983) เสนอไว้ ปริจเฉทของลองเอเคอร์แบ่งออกเป็น ๔ ประเภทตามการให้ความสำคัญกับการลำดับเหตุการณ์และการเน้นมุมมองของผู้กระทำ ได้แก่

	Contingent Succession (การลำดับเหตุการณ์)	Agent Orientation (การเน้นมุมมองของผู้กระทำ)
๑. Narrative (เรื่องเล่า)	+	+
๒. Procedural (กระบวนการ)	+	-
๓. Behavioral (ข้อควรปฏิบัติ)	-	+
๔. Expository (คำอธิบาย)	-	-

(Robert E. Longacre, 1983 : 5)

อย่างไรก็ตามปริจเฉทของลองเอเคอร์ไม่ได้รวมบทสนทนาเข้าไว้ ผู้ที่จัดบทสนทนาไว้เป็นปริจเฉทประเภทหนึ่งคือฮิวโก้ สเตเกอร์ (Hugo Steger :1984) สเตเกอร์แบ่งปริจเฉทออกเป็น ๖ ประเภทดังนี้

๑. Presentation (การเสนอผลงาน)
๒. Message (การเสนอข้อความ)
๓. Report (การรายงาน)
๔. Public Debate (การอภิปราย)
๕. Conversation (การสนทนา)
๖. Interview (การสัมภาษณ์)

จะเห็นว่าสเตเกอร์จัดการสัมภาษณ์ให้เป็นปริจเฉทอีกประเภทหนึ่งแยกจากการสนทนาทั่วไป ทั้งนี้เพราะบทสนทนาทั้งสองประเภทมีลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงต่อไป

๒.๑ ลักษณะปริจเฉทการสัมภาษณ์

เดบอรา ชิฟฟริน (Deborah Schiffrin : 1994) กล่าวว่า ปริจเฉททั้งที่เป็นการพูดและการเขียนมี ๒ รูปแบบ คือ แบบที่เกิดจากคนสองคนขึ้นไป และแบบที่เกิดจากคนคนเดียว (dialogic and monologic forms) การสัมภาษณ์เป็นปริจเฉทการพูดที่เกิดจากการโต้ตอบระหว่างคนสองคนขึ้นไป

การสัมภาษณ์มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากการสนทนาทั่วไปในชีวิตประจำวัน กล่าวคือเป็นการสนทนาที่ผู้สนทนาฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ต้องการทราบข้อมูลจากอีกฝ่าย และทำหน้าที่เป็น

ผู้ถาม ส่วนคู่สนทนาอีกฝ่ายหนึ่งมีหน้าที่ต้องตอบคำถามเพื่อให้ข้อมูลแก่ฝ่ายแรก ดังที่สุวรรณ เกรียงไกรพิทร์ (๒๕๔๑ : ๘๘) ได้กล่าวถึงเรื่องการสัมภาษณ์ไว้ว่า

“เป็นรูปแบบหนึ่งของการสนทนา แต่เป็นการสนทนาที่คู่สนทนาฝ่ายหนึ่งต้องการทราบเรื่องราว ความคิดเห็น หรือความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากอีกฝ่าย โดยทั่วไปการสนทนาในรูปของการสัมภาษณ์มักจะเป็นการตั้งคำถามจากฝ่ายที่ประสงค์จะทราบเรื่อง คือฝ่ายผู้สัมภาษณ์ และอีกฝ่ายเป็นผู้ตอบคือฝ่ายผู้ให้สัมภาษณ์”

สเตเกอร์ (1984) ก็ได้ชี้ให้เห็นความแตกต่างของปริจเฉทการสนทนาและการสัมภาษณ์ไว้เช่นเดียวกัน ดังแสดงในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ แสดงลักษณะปริจเฉทการสนทนาและปริจเฉทการสัมภาษณ์

	การสนทนา	การสัมภาษณ์
จำนวนผู้พูด หนึ่งคน มากกว่าหนึ่งคน	+	+
สถานะ เท่ากัน ไม่เท่ากัน	+	+
แก่นเรื่อง กำหนดไว้ ไม่ได้กำหนดไว้	+	+
วิธีนำเสนอ ได้แจ้งแสดงความคิดเห็น ร่วมมือ	+	+

สรุปได้ว่า จากมุมมองของสเตเกอร์ ปริจเฉทการสัมภาษณ์มีลักษณะ ๔ ประการคือ

๑. มีจำนวนผู้พูดมากกว่าหนึ่งคน
๒. ระดับหรือสถานะของคู่สนทนาในสถานการณ์การสนทนาไม่เท่าเทียมกัน
๓. แก่นเรื่องถูกกำหนดไว้แล้ว
๔. วิธีนำเสนอเป็นแบบได้แจ้ง แสดงความคิดเห็น

สเตเกอร์เห็นว่าลักษณะที่เหมือนกันของปรีจเลทการสนทนาและปรีจเลทการสัมภาษณ์ มีเพียงประการเดียวคือการที่มีจำนวนผู้พูดมากกว่าหนึ่งคน ส่วนสถานะหรือระดับของคู่สนทนา แก่นเรื่อง และวิธีนำเสนอของทั้งสองปรีจเลทนั้นแตกต่างกัน การสนทนาทั่วไปในชีวิตประจำวันนั้น คู่สนทนาจะมีสถานะเท่าเทียมกัน กล่าวคือสามารถที่จะผลัดกันเป็นผู้พูดและผู้ฟัง ได้ตามแต่เรื่องที่พูดคุย เพราะไม่ได้กำหนดแก่นเรื่องไว้อย่างตายตัว วิธีนำเสนอจึงเป็นลักษณะของการร่วมมือกัน กล่าวคือเป็นการพูดคุยเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายต่างพอใจ และสามารถเปลี่ยนเรื่อง ได้ตามความเห็นชอบ แต่ในการสัมภาษณ์นั้นคู่สนทนาอยู่ในสถานะที่ไม่เท่าเทียมกัน แก่นเรื่องของการสัมภาษณ์ถูกกำหนดไว้แล้ว และวิธีนำเสนอก็เป็นไปในรูปแบบของการโต้แย้งหรือ แสดงความคิดเห็น

ความไม่เท่าเทียมกันของสถานะของคู่สนทนาทำให้การสัมภาษณ์เป็นปรีจเลทการสนทนาที่แตกต่างจากการสนทนาในชีวิตประจำวันทั่วไปอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือผู้สัมภาษณ์ มีสิทธิ์ถามถึงสิ่งที่ตนต้องการทราบ ในขณะที่เดียวกันผู้ให้สัมภาษณ์ก็มีหน้าที่ต้องตอบคำถามนั้น เมื่อมีคำถามเกิดขึ้นในปรีจเลทการสัมภาษณ์ หมายถึงต้องมีคำตอบตามมา และเมื่อไม่ได้รับ คำตอบตามที่ต้องการ ผู้สัมภาษณ์มีสิทธิ์ถามผู้ให้สัมภาษณ์จนกว่าจะได้รับคำตอบ อย่างไรก็ตาม สถานะและอำนาจในการควบคุมของผู้สัมภาษณ์นั้นจะแตกต่างกันตามประเภทของการ สัมภาษณ์ด้วย เมตตา กฤตวิทย์ (๒๕๓๔ : ๓) กล่าวว่า ในการสัมภาษณ์เพื่อคัดเลือกบุคคลเข้า ทำงานหรือเข้าศึกษา ผู้สัมภาษณ์จะมีอำนาจในการควบคุมการสัมภาษณ์มาก ขณะที่ผู้สัมภาษณ์ จะมีอำนาจควบคุมน้อยกว่า หากเป็นการสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

เมื่อพิจารณาการสัมภาษณ์ของสื่อมวลชนซึ่งเป็นการสัมภาษณ์อีกประเภทหนึ่งจะพบว่า ผู้สัมภาษณ์สามารถแสดงสถานะและบทบาทของตนได้อย่างเต็มที่ ดังที่ เจ.ที. ดิลลอน (J.T. Dillon, 1990 : 94) กล่าวถึงการสัมภาษณ์ของสื่อมวลชนว่ามักจะถามคำถามจนกว่าจะได้รับ คำตอบที่เห็นว่าเป็นเรื่องที่ประชาชนต้องการทราบให้ได้ และมาเซีย แม็คคอลลีย์ (Marcia Macaulay, 1996 : 492) ก็ได้อธิบายไว้เช่นเดียวกันว่า เนื่องจากการสัมภาษณ์ถือเป็นปรีจเลท การสนทนาที่คู่สนทนามีสถานะไม่เท่าเทียมกัน (Asymmetrical Discourse) จึงทำให้ผู้สัมภาษณ์ ไม่จำเป็นต้องตระหนักถึงความสุภาพ เช่น ไม่ต้องเลือกใช้การถามแบบอ้อม และสามารถใช้สิทธิ์ ของการเป็นผู้สัมภาษณ์ถามคำถามจนกว่าจะ ได้คำตอบจากอีกฝ่ายหนึ่งด้วยวิธีการใดก็ได้ เนื่องจากถือว่าอยู่ในกติกาของการสนทนาแบบนี้

เมื่อพิจารณาเรื่องแก่นเรื่องจะพบว่า สิ่งที่สเตเกอร์เสนอไว้ กล่าวคือ การสนทนาในรูปแบบ ของการ สัมภาษณ์ ต้องมีการกำหนดแก่นเรื่อง ไว้อย่างชัดเจนนั้น สอดคล้องกับที่

นักวารสารศาสตร์ได้กล่าวถึงการสัมภาษณ์ว่าเป็นการสนทนาที่ต้องมีเนื้อเรื่องที่น่าไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

“การสัมภาษณ์เป็นการสนทนากันอย่างมีเป้าหมายระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ ในทางปฏิบัติผู้สนทนาทั้งสองฝ่ายจะทราบถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์เสมอ การสนทนาจึงมักมีเนื้อหามาไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ”

(มาถิ บุญศิริพันธ์ , ๒๕๓๑ : ๔๘)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ สรุปได้ว่าปริงเจตการสัมภาษณ์มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากปริงเจตการสนทนาทั่วไปดังนี้

๑. เป็นปริงเจตการสนทนาที่ผู้สนทนาสองฝ่ายมีสถานะไม่เท่าเทียมกัน ผู้สัมภาษณ์หรือฝ่ายที่ต้องการข้อมูลมีสถานะเหนือกว่า คือมีสิทธิในการถามคำถามตามที่ตนต้องการ ในขณะที่ฝ่ายให้ข้อมูลหรือผู้ให้สัมภาษณ์มีหน้าที่ต้องตอบคำถามเหล่านั้น

๒. เป็นปริงเจตการสนทนาที่ผู้สนทนาสองฝ่ายมีจุดมุ่งหมายในการสนทนาร่วมกันชัดเจน และต่างก็ทราบแก่นเรื่องของการสนทนาครั้งนั้น ๆ

๓. เป็นปริงเจตการสนทนาที่ต้องดำเนินไปตามกติกาของการถามตอบ เมื่อมีการถามเกิดขึ้นต้องมีการตอบตามมา โดยมีผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ดำเนินและควบคุมการสนทนาให้อยู่ในกติกาที่ตั้งไว้

๒.๒ ประเภทปริงเจตการสัมภาษณ์

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “สัมภาษณ์” ทำให้นึกถึงวิธีการขอข้อมูลที่ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะการสัมภาษณ์มีหลายประเภท แคล ดาวน์ (Cal Downs อ้างในเมตตา กฤตวิทย์ , ๒๕๓๔ : ๒ - ๓) แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น ๓ ประเภทใหญ่ ๆ ตามปริงบการใช้ดังนี้

๑. การสัมภาษณ์ในฐานะเป็นเครื่องมือของการบริหารในองค์กร

- ก. การสัมภาษณ์เพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน (select interview)
- ข. การสัมภาษณ์เพื่อประเมินผลงาน (appraisal)
- ค. การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษาหารือ (counseling)
- ง. การสัมภาษณ์เพื่อวางวินัยหรือแก้ไขพฤติกรรม (discipline)
- จ. การสัมภาษณ์ก่อนลาออกจากงาน (exit)
- ฉ. การสัมภาษณ์เพื่อต่อรองหรือ โน้มน้าวใจ (bargaining / persuasive)

๒. การสัมภาษณ์ในฐานะเป็นเครื่องมือทางสื่อสารมวลชน

- ก. การสัมภาษณ์เพื่อใช้ในสิ่งพิมพ์ (journalistic)
- ข. การสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง (broadcast)
- ค. การสัมภาษณ์ในการแถลงข่าว (news conference)

๓. การสัมภาษณ์ในฐานะเป็นเครื่องมือการศึกษาและวิจัย

- ก. การสัมภาษณ์เชิงสำรวจ (survey)
- ข. การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ (telephone)
- ค. การสัมภาษณ์กลุ่มทดลองหรือกลุ่มเฉพาะ (focus group)
- ง. การสัมภาษณ์เพื่อสำรวจองค์การหรือตรวจสอบการสื่อสารในองค์การ (organization diagnosis / communication audit)

เมื่อพิจารณาประเภทของการสัมภาษณ์ที่ควาต์แบ่งไว้ จะเห็นว่าการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ซึ่งเป็นขอบเขตของการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยนำมาศึกษานั้น เป็นการสัมภาษณ์ในฐานะเป็นเครื่องมือทางสื่อสารมวลชน

มาลี บุญศิริพันธ์ (๒๕๓๑) กล่าวว่า การสัมภาษณ์ในวงวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ในฐานะเป็นเครื่องมือทางสื่อสารมวลชนประเภทหนึ่งนั้นมักแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ การสัมภาษณ์เพื่อข้อเท็จจริง (Factual Interview) การสัมภาษณ์เพื่อความคิดเห็น (Opinion Interview) และการสัมภาษณ์เพื่อบุคลิกภาพ (Personality Interview) และกล่าวถึงการสัมภาษณ์ ๓ ประเภทไว้ดังนี้

๑. การสัมภาษณ์เพื่อข้อเท็จจริง (Factual Interview) หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ เรื่องราวที่เกิดขึ้น ส่วนมากมักเป็นการสัมภาษณ์เพื่อล้างเอาความจริงเพิ่มเติมจากผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่กำลังเป็นข่าว ผู้สื่อข่าวจะเลือกสัมภาษณ์แหล่งข่าวเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องที่ตรงตรงเท่านั้น ลักษณะพิเศษของการสัมภาษณ์ประเภทนี้คือเน้นเรื่องที่กำลังเป็นที่สนใจ แหล่งข่าวคือบุคคลที่เป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นผู้รู้ในเรื่องนั้นจริง ๆ สามารถขยายให้ความรู้เกี่ยวกับความเข้าใจในข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้อ่านหมดข้อสงสัยในเรื่องราวที่กำลังเป็นข่าว ผู้ถูกสัมภาษณ์อาจเป็นผู้เห็นเหตุการณ์ พยานรู้เห็น เจ้าของกรรมก็ได้

๒. การสัมภาษณ์เพื่อความคิดเห็น (Opinion Interview) หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อขอความคิดเห็นจากบุคคลหลายคนในเรื่องเดียวกัน เรื่องที่สัมภาษณ์มักเกี่ยวกับข่าวใหญ่ ข่าวเด่น กำลังเป็นที่สนใจของประชาชน เรื่องที่ต้องการสารารมคติ หรือเรื่องเกี่ยวข้องกับประชาชน ส่วนมากแหล่งข่าวหรือผู้ให้สัมภาษณ์ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ชำนาญเฉพาะกรณี อาจเป็นใครก็ได้ที่สามารถให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ อาจมาจากบุคคลหลายอาชีพหลายสาขา เช่น การให้

ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาความสะอาด การศึกษา เศรษฐกิจ ฯลฯ ความคิดเห็นจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายจะมีน้ำหนัก ทำให้เกิดการตัดสินใจแก่ผู้อ่านได้ในบางกรณี การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคลในข่าวเปิดโอกาสให้พูดถึงเรื่องที่ตนมีส่วนอยู่บ้าง แต่ต้องระมัดระวังให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยเฉพาะกรณีที่ขัดแย้งกัน

๓. การสัมภาษณ์เพื่อบุคลิกภาพ (Personality Interview) หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นภาพรวมของบุคคลที่ถูกสัมภาษณ์ เปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้พูดคุยในสิ่งที่เกี่ยวกับตนเอง ความชอบ ความสนใจพิเศษ งานอดิเรก และอะไรก็ตามที่เกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ สามารถสะท้อนบุคลิกภาพและความนึกคิดของผู้นั้น การสัมภาษณ์ชนิดนี้มักปรากฏเป็นข้อเขียนเชิงสารคดีบุคคลมากกว่าข่าว

การสัมภาษณ์ชนิดหลังนี้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเด่น ๆ มีกิจกรรม หรือพฤติกรรมที่น่าสนใจเป็นพิเศษ เช่น นักการเมือง นักการศึกษา นักแสดง แม่ค้าตัวอย่าง อาทิ การสัมภาษณ์ผู้ได้รับรางวัลแมกไซไซ คนไทยตัวอย่าง ฯลฯ

มาลี บุญศิริพันธ์ (๒๕๓๖ : ๔๕ - ๕๐)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการสัมภาษณ์ ๓ ประเภทที่มาลี บุญศิริพันธ์กล่าวถึงนั้นมีความแตกต่างกันดังนี้

ตารางที่ ๒ แสดงความแตกต่างของการสัมภาษณ์ในวงวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ๓ ประเภท

การสัมภาษณ์ ๓ ประเภท	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ผู้ให้สัมภาษณ์
การสัมภาษณ์ เพื่อข้อเท็จจริง	เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง	เรื่องราวที่เกิดขึ้น และเป็นข่าวที่กำลังเป็นที่สนใจ	บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ
การสัมภาษณ์ เพื่อความคิดเห็น	เพื่อขอความคิดเห็น	เรื่องราวที่เกิดขึ้น เป็นข่าวเด่น เรื่องที่ต้องการสาธารณชนหรือเกี่ยวข้องกับประชาชน	บุคคลจากหลายสาขาอาชีพที่สามารถให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ
การสัมภาษณ์ เพื่อบุคลิกภาพ	เพื่อสะท้อนบุคลิกภาพ	เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ ความชอบ ความสนใจพิเศษ งานอดิเรก ฯลฯ	บุคคลเด่นดังที่มีกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่น่าสนใจ

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกข้อมูลจากรายการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์สองรายการคือ รายการทไวไลท์โชว์และรายการไอทีวิทอล์ค เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ เนื้อหา และผู้ให้สัมภาษณ์แล้ว การสัมภาษณ์ในรายการ ไอทีวิทอล์คจัดเป็นการสัมภาษณ์เพื่อข้อเท็จจริง

ส่วนการสัมภาษณ์ในรายการทไวไลท์โชว์นั้น แม้จะมีเนื้อหาใกล้เคียงกับการสัมภาษณ์เพื่อ นฤติภาพ แต่ก็มีส่วนที่ต่างกันกล่าวคือ ผู้สัมภาษณ์จะถามเฉพาะเรื่องราวด้านที่ดีของผู้ให้ สัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอเรียกการสัมภาษณ์ในรายการทไวไลท์โชว์ว่าเป็นการสัมภาษณ์เพื่อสร้าง ภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้งนี้เพราะเป็นการสัมภาษณ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อหยิบยก เฉพาะเรื่องราวด้านที่ดีมานำเสนอ ถือได้ว่าเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่ง มักเป็นบุคคลที่ต้องการการสนับสนุน เช่นนักแสดงที่ต้องการให้ผู้ชมติดตามชมผลงานทางการ แสดง

ตารางที่ ๑ แสดงความแตกต่างของการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์สองประเภทที่ศึกษาในงานวิจัยนี้

การสัมภาษณ์ ทางโทรทัศน์ ๒ ประเภท	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ผู้ให้สัมภาษณ์
การสัมภาษณ์ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี	เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี	เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ สัมภาษณ์ เฉพาะด้านที่ดี	บุคคลที่ต้องการ การ สนับสนุน
การสัมภาษณ์ เพื่อข้อเท็จจริง	เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง	เรื่องราวที่เกิดขึ้น และเป็น ข่าวที่กำลังเป็นที่สนใจ	บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง นั้น ๆ

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า การสัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์ครั้งหนึ่ง ๆ นั้นมิได้เป็นไป เพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งเพียงอย่างเดียว ผู้วิจัยจึงพิจารณาว่าปริมณฑลการสัมภาษณ์ ทั้งสองประเภทที่นำมาศึกษานั้นเป็นปริมณฑลการสัมภาษณ์ที่ “เน้นวัตถุประสงค์” ใด กล่าวโดย สรุปได้ว่า ปริมณฑลการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์สองประเภทที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาได้แก่

๑. การสัมภาษณ์ที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ และ
๒. การสัมภาษณ์ที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อเท็จจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์

๒.๒.๑ การสัมภาษณ์ที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ หมายถึง การสัมภาษณ์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อหยิบยกเรื่องราวด้านที่ดีของผู้ให้สัมภาษณ์มานำ เสนอ เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งมักเป็นบุคคลที่ต้องการการ สนับสนุน เรื่องราวที่พูดคุยกันส่วนใหญ่ได้แก่ ประวัติส่วนตัว ความชอบ ความสนใจ และงานที่ กำลังทำอยู่ เป็นต้น

ในปัจจุบันรายการ โทรทัศน์หลายรายการมีวัตถุประสงค์และลักษณะของ การสัมภาษณ์ดังกล่าวข้างต้น แต่ผู้วิจัยได้เลือกข้อมูลการสัมภาษณ์จากรายการทไวไลท์โชว์

เพื่อเป็นตัวแทนของการสัมภาษณ์ประเภทนี้ เนื่องจากรายการนี้เป็นต้นแบบของการสัมภาษณ์ ในลักษณะนี้มาเป็นเวลานาน และเน้นวัตถุประสงค์หลักของการสัมภาษณ์เช่นนี้มาตลอด นอกจากนี้สื่อมวลชนหรือบุคคลทั่วไปก็เห็นพ้องต้องกันว่า วัตถุประสงค์หลักของการสัมภาษณ์ ในรายการทไวไลท์โชว์คือการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ ดังที่สื่อมวลชนได้เรียกรายการทไวไลท์โชว์ว่าเป็นรายการประเภท “ทอล์คโชว์โปรโมตคารา” หรือ “ทอล์คโชว์โปรโมตละคร”

๒.๒.๒ การสัมภาษณ์ที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อเท็จจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อเท็จจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์หมายถึง การสัมภาษณ์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือเรื่องราวที่กำลังเป็นข่าวที่ประชาชนสนใจ ผู้ให้สัมภาษณ์มักเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว อาจจะในฐานะของผู้รู้เห็นเหตุการณ์ ผู้มีส่วนรับผิดชอบต่อเหตุการณ์นั้น หรือผู้ที่ถูกกล่าวหาจนถึงในทางลบ

แม้ว่าในขณะนี้จะมีรายการโทรทัศน์หลายรายการที่มีวัตถุประสงค์และลักษณะของการสัมภาษณ์ดังกล่าวข้างต้น แต่ผู้วิจัยได้เลือกข้อมูลการสัมภาษณ์จากรายการไอทีวีทอล์ค เพื่อเป็นตัวแทนของการสัมภาษณ์ประเภทนี้ เนื่องจากผู้ผลิตรายการไอทีวีทอล์คได้แสดงจุดยืนอย่างชัดเจนด้วยตนเองว่า ต้องการค้นหาข้อเท็จจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์ในทุกกรณี และจากการติดตามชมรายการ ผู้วิจัยก็พบว่าผู้สัมภาษณ์ในรายการนี้เน้นวัตถุประสงค์หลักเช่นนี้มาตลอด

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการสัมภาษณ์ถือเป็นปริศนาการสนทนาประเภทหนึ่ง แต่แตกต่างจากปริศนาการสนทนาทั่ว ๆ ไปในเรื่องของกติกาสถาสนทนา กล่าวคือคู่สนทนาฝ่ายหนึ่งซึ่งในงานวิจัยนี้เรียกว่าผู้สัมภาษณ์นั้นมีสถานะเหนือกว่า ทำหน้าที่เป็นผู้ถาม และมีสิทธิ์ที่จะถามทุกเรื่อง ในขณะที่คู่สนทนาอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งในงานวิจัยนี้เรียกว่าผู้ให้สัมภาษณ์ก็มีหน้าที่ต้องตอบคำถามนั้น นอกจากนี้คู่สนทนาสองฝ่ายต่างรับรู้ร่วมกันว่ามีแก่นเรื่องเป็นหลักในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง

การสัมภาษณ์มีหลายประเภท ผู้วิจัยเลือกศึกษาการถามในปริศนาการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์สองประเภทคือ การสัมภาษณ์ที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ที่เน้นวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อเท็จจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์

แม้ว่าผู้วิจัยจะมุ่งศึกษาพฤติกรรมการถามในปริศนาการสัมภาษณ์เป็นสำคัญ แต่เนื่องจากปริศนาเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เห็นความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการถามกับวัตถุประสงค์ของ

การสัมมนา ดังนั้นในบทต่อไปผู้วิจัยจะได้ศึกษาเปรียบเทียบของปริเฉทการสัมมนาในรายการ
โทรทัศน์ที่เน้นวัตถุประสงค์ต่างกันสองประเภทโดยละเอียด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย